

Quina és l'essència del mal?

Dm, 10/02/2015 per La puntada

[La puntada](#)

(Pau Hernández Prats, Llicenciat en Filologia Semítica)

Què és el Mal? D'on surt? Qui el va crear?

Sempre m'ha provocat curiositat la resposta a aquesta pregunta i he procurat arribar-hi per molts camins. No crec haver aconseguit una solució (no sóc teòleg; però he estat ajudant del Dr. Alejandro Diez Macho) i malgrat tot, m'agradaria compartir amb els lectors de *L'Agulla* les conclusions a què he arribat i que us presento amb tota humilitat. No sé si he arribat a la veritat, però són el fruit d'anys de reflexió.

Tot va començar amb la lectura d'aquesta quarteta del més gran dels poetes perses, Omar Jayyam (1023-1122), polític, metge, filòsof, matemàtic i astrònom, que tradueixo de la versió anglesa.

Oh, Déu, que vas crear l'home d'argila trencadissa

i vas posar la Serp al paradís:

Tingues pietat de l'home que és obra teva...

I procura que ell també et perdoni!

Aquest poema porta implícit un problema teològic molt complicat. Què o Qui és la Serp? D'on surt? Per què porta el Mal? I per sobre de tot, quina és l'essència del Mal?

Comencem aquestes reflexions per les Sagrades Escripures, sense menystenir el problema de les traduccions i de les diferències de context, que són molt complicades.

1.- Temptacions de Jesús (Mt 4.8, L 4.6-7). El Diable mostra a Jesús tots els reialmes del món i li diu: *Et donaré tot això si et prosternes i m'adores. L'autoritat d'aquests reialmes me l'han confiada a mi i jo la dono a qui vull. Adora'm i tot serà teu.*

D'aquí podríem deduir que l'essència del Mal és l'afany de poder i de domini. El diable renunciaria a tots els seus béns per tal de sotmetre el Fill de Déu. Aquest poder sobre tot el món es reconegut per Joan, que l'anomena "Príncep del món". Però no en té prou amb aquest poder, necessita el màxim: que el Fill de Déu l'adori. D'aquí dedueixo que el Mal neix de **l'ansia del màxim poder, sobre tothom, sobre Déu.**

2.- Temptació d'Eva (Gn. 3 4-5). ... *Si un dia menjàveu (del fruit prohibit), seríeu com déus.* Aquí la Serp reconeix com a bé suprem el poder i procura "esborrar" el poder que "li pot fer ombra". No es tracta només de tenir el màxim poder, es tracta de "fer desaparèixer la competència". **Tenir el poder absolut.** Aquest és el Bé per a la Serp. I cal tenir present que el text hebreu anomena a Déu "Elohim", en plural.

3.- Déu és amor (1 Jn 4,8). És evident: Amor equival a Bé, a Creació, a plenitud de vida. Quin n'és el concepte contradictori? Odi, mal, mort... I quina és l'essència de l'odi? Desig urgent d'aixafar, de destruir qui ens destorba, de dominar.

Egoisme. Recordeu la definició de Schopenhauer: *Tot per a mi, res per als altres.*

4.- El Diable es defineix. Segons la Tradició, el Diable és un àngel "caigut" que va proclamar davant Déu: **NON SERVIAM!** (*No obeiré a ningú*). Aquesta és l'essència del mal: **Ser superior**, tenir tots els drets sobre els altres. Domini absolut.

5.- Els manaments. Crec que el primer ho explica tot. Els altres són conseqüència de les limitacions de l'home. *No tinguis cap altre déu fora de mi* (Dt 5.7). Per tant, el pecat que cal evitar és la Supèrbia, que ens vol com déus. Jo crec que és aquesta la base que ens porta a matar, a robar, a desitjar els bens dels altres, la dona, a esborrar l'amor als pares... tot això es redueix a l'afany de domini, a **menysprear** els "inferiors"...

I ara, després de repassar les Sagrades Escripures, però sense perdre-les de vista, seguim mirant al voltant de nosaltres, al món i a la societat, per tal d'examinar més punts de vista.

6.- El Mal absolut és la guerra. Neix de l'odi, de la supèrbia, de creure's superior, d'atribuir-se drets, de l'afany de poder que implica el **desdeny** dels sentiments i valors dels altres... i porta el caos, la mort, la bogeria. Quina n'és la causa? L'afany de domini sobre persones, sobre famílies, sobre nacions, sense valorar les pèrdues alienes ni les pròpies.

7.- Els pecats capitals. Després d'una anàlisi detallada, he arribat a la conclusió de que el pecat que es pot considerar la base de tots, el màxim comú denominador, és la **supèrbia**, la manifestació de l'egoisme, el menys-teniment dels altres, l'afany de demostrar aquesta pretesa superioritat... Crec que l'avarícia, la luxúria, la peresa en són les conseqüències visibles... Moltes vegades, a l'Antic i al Nou Testament, se'ns diu: *L'amor als Diners és l'origen de tots els mals*. I meditem: Què són, en realitat, els **Diners**? Poder, possibilitat de possessió, de domini... Supèrbia.

8.- La Psicologia clàssica. Segons els psicoanalistes antics, el complex de superioritat (nom tècnic de la Supèrbia) seria la *sobre-compensació* d'un sentiment d'inferioritat innat que pot derivar, per moltes causes, en un **complex de superioritat**. Si analitzem les biografies dels dictadors, dels sàtrapes que millor coneixem, veurem que les limitacions físiques o mentals que patien, amb raó o sense, de molt joves, la seva baixa extracció social, la seva real o injustificada inseguretat, s'han "sobre-compensat" quan han tingut el poder, donant lloc al "culte a la personalitat", a l'extermini massiu "dels inferiors", a les guerres d'expansió, de domini... patiment i mort de milions de persones. L'afany de domini seria un **desordre mental** provocat per el subconscient. L'origen del Mal seria "guarible"?

9.- El Mal està "en potència" al Bé, a la Creació? Des del Batxillerat fins a la Universitat el Dr Jaume Bofill em deia que jo aplicava aquest concepte aristotèlic amb massa alegria. Si Déu va crear l'home a la seva imatge i semblança, i tenint per demostrat que el Mal no va ser creat per Déu, és evident ("patet") que no era part de Déu ni tan sols en potència; ni el podia "crear" en potència. I com ho

planteja Plotino d'Alexandria? "L'ombra és l'absència de llum". Per tant, en la Creació, quan va crear la Llum, creava implícitament l'ombra? Pensem-ho:

Tornem al Gènesi. Comença amb la creació del cel i de la terra que defineix com "caòtica i desolada (toju wa boju) i les tenebres cobrien la superfície de l'oceà. Déu digué: que existeixi la llum... i veié que la llum era bona i la separà de les tenebres". Això vol dir que el Mal (la tenebra) estava "en potència" a la creació? Que hi estava implícit? No, no ho crec. A l'acabament de cada "dia" Déu veu que el que havia creat era bo. Tot. Com s'explica això? El Dr. Bofill insistia que, en ser Déu etern i infinit, en Ell l'espai i el temps són simultanis, per a Ell no hi ha un davant ni un darrera, ni un abans ni un després. Aquestes formes "a priori" son només nostres, de les nostres limitacions, del nostre món. Les tempestes destructores o els terratrèmols no són mals, són part de la creació. On és el Mal? En NOSALTRES. En la nostra existència. Adam i Eva no pensaven dominar ningú. Aquesta "intenció" sorgeix en creure les paraules de la Serp. Per tant, **el Mal humà apareix con un càncer**, inesperadament, **fruit de l'afany de domini**: "sereu com déus". El Mal viu al temps on habita l'home.

10.- Un costum de l'Església que ens indica on és el Mal.

Segons la tradició, en diverses cerimònies vaticanes, quan el Papa era entronitzat, quan "exhibia" el seu poder, algú al seu costat repetia una i altra vegada: *Pulvis eris et in pulvis reverteris* (eres pols i tornaràs a ser pols). Així es reconeix que **el Mal neix de la supèrbia**, la vanitat,, el menyspreu dels altres. I així es volia evitar que el Sant Pare fos dominat pel Mal, que és la inevitable conseqüència de sentir-se superior o voler ser-ho.

11.- Violència de gènere, "bulling", masclisme entre els joves: No sé si aquests problemes són nous, han estat sempre o és ara quan se'n parla. Crec que són formes, ara fetes públiques, del mateix problema: Ànsia de domini per compensar inferioritats, reals o imaginades. L'ansia de poder és innata i necessària, ens permet sobreviure, progressar, avançar. Però és l'evolució malaltissa d'aquesta necessitat legítima, conscient o inconscient, de **domini**, la que pot arribar a enquistar-se i convertir-se en **càncer moral** contagiós i destructiu pel qui el pateix i per la societat.

Conclusió

Hem treballat tota aquesta recerca partint d'onze entrades diferents i crec que, una rera l'altra, ens han portat a la mateixa conclusió. Utilitzem el llenguatge kantià: El Mal apareix en l'home com un desequilibri que crea una mena de forma a priori que s'omple de sentiments de superioritat, de menyspreu, de supèrbia, matèria que arriba a tenir existència pròpia i que, potser, l'home que el pateix no arriba a ser-ne totalment conscient. L'afany innat i legítim de supervivència, l'instint de progrés i transformació positiva s'ha transformat (per evolució malaltissa i destructiva) en una cosa radicalment diferent: la necessitat i l'ansia de dominar, d'humiliar, de fruit amb el patiment dels "dominats"... **EL MAL. Físic i moral.**

Observació final: En aquestes reflexions m'he referit exclusivament al Mal Moral. El mal físic crec que és l'evolució natural d'una naturalesa viva, amb cicles de naixement, creixement, canvi i destrucció, de la qual formem una petita part.